

Atiduok Tėvynėi, ką privalai!

PRIE RYMANČIO
RUPINTOJĖLIO
LIKS visuomeninės minties organas

1949

rugsėjis.

Nr. 4

Atiduok tėvynei, ką privalai!

PRIS RYMANČIO

RUPINTOJĖLIO

LIKS visuomeninės minties organas

1949 m

rugsėjis

Nr. 4

K e l e i v i s

TĖVYNE MANO!

Tėvyne mano, tu Motina brangiausia,
Brangesnė ir už gyvastį mano širdies.
Tik dėl tavęs gyvenimas ir jėgos menkos
Tik dėl tavęs – vargų ir ašarų šalies!

Mylėjau tave, meile kūdikio nekalta,
Myliau jaunystės ugnine ir nežabota,
Myliau tave šiandien plėšnu apkalta,
Myliau tave es ištręta ir užmesta už groty.

Gėlė nuskinda vysta ir gražiansiuos rūmuos,
Negieda paukštė narvė, į laisvę žiūri vis.
Jūs nemanykit, atėjusiai, kad širdys mūs nelais-
vėj tūnos, –
Geriau mirtis, negu vergų šalies!

1949.07.04.

± ±
± ± ±

SESEI

Rašau trumpai, nes į žygį ruošiamės.

Malonus mums tavo žodis, žalioji girion čia atklydęs. Tik kam toks liūdnas laiško tonas?! Tik kam apraudai mus be laiko?! Ar mes jau taip likome nuskriausti?! Ar mes jau tokie vargšai?!

Tiesa, netekome namų, Tačiau, kur neužeiname, ten dabar mūsų namai; netekome šeimos, motinos, brolio, bet kiekvieno lietuvių motina dabar ir mūsų motina, o kiekvienas taurus lietuvis – mūsų tikras brolis; netekome turto, ką turėjome, bet visa Lietuva mūsų turtu paliko; netekome sveikatos ir gautų žaizdų randai mūsų kūnui puošia, bet užtat įgijome nemirštamą garbę; netekome, pagaliau gyvybių, bet tautai amžinatvę laimėjome; kapuos, sakai, dabar mums vietos nėra, bet juk visas kraštas dabar mūsų kapai! Argi nedaugiau laimėjome, kaip netekome?! Argi mūsų rizika neapsimokėjo, sese?! Pagalvok pati ir suprasi!

Tavo miško brolis -

Eglis.

1949.07.01.

Mes neturime namų pas juodą girią, pas mus vakaras per amžius neateis – tai gerai, kad mano tėvas biednas mirė, kad tu visas mano turtas, tai gerai.

B. Braždžionis.

V y t e n i s

I ± ±
± ± ±

I laisvės mes žiburį kopiam,
I saulę i mėliną dangų,
Aukotis iš bočių išmokę,
Jų pėdom kovodami žengiam.

Daug kartų piktieji tironai,
Šešėlių klaikių pagimdyti,
Užplūsdavo žydinčius klonius
Smūtkelių keliais nusagstytais.

Ir likdavo žagré arimuos,
Netekus pūslėtųjų rankų -
Sesutė ant grėblio parjmus
Liūdėdavo, dundant patrankoms.

O buvo vasaris saulėtas
Prieš trisdešimt metų margųjų,
Kai bokštuose ėmė aidėti:
- Gana jums valdžios svetimųjų!

Krauju savanorių aplietos,
Žydėjo Tėvynėje gėlės,
Ir juokas ir dienos saulėtos
Išsklaidė klaikiuosius šešėlius.

Bet grįžo tironas pakrantėm
Sventosios, Nevėžio, Dabysos,
Kad savo grobuonišką ranką
Lietuvio, krauju apšlakstyti.

Ir griežlės rauda vasarojui,
Ir bokštų varpai lyg apmirę...
Nutilo ir dainiai artojai,
O tėviškes pakeitė girios.

Čia gera kaip naktys ateina,
Kai grįžtam po žygio ilsėtis, -
Tik čia dar tebeskamba dainos
Iš meilės Tėvynei sudėtos

Ir nieks nesūgriaus mūsų vilčių,
Tikėjimo pergalės rytu,-
Juk vieškeliai laisvės ir tiltai
Ant mūsų pečių pastatyti.

Ir grįšim per sūdžius pro liepas,
Pro seną pasvirusį kryžių,
Taip tolimą uostą pasiekę,
Į saulę, į ateitį didžią.

Riedės metų eilios pro šalį
Ir audros nutils okeanuos.-
Tik, broliai, kantriau! Sunkią dalį
Išnešim keliais partizano!

1948 m.

O ž e l i s.

ŽUVUSIEMS

Palikote žemę apverkti draugų,
Negrišit jau niekad čion vėliai,
Stoviklas senas iš girių žalių
Į kitą pasaulį perkėlę.

Garbė Jūs' sklis amžiais, norė
daugel kapų,
Kur ilsisi kaulai didvyrių,
Nežinomais liks,- dalia ažuolų,
Lemtis ką iš mūsų išskyrė.

O, motina žeme? Maitintoja mūsų,
Lengva būki savo karžygiams!
Te Viešpats Dausų meilingas jiems
Po žemės klajonių ir žygių. (bus

Laukšnelis

RUPINTOJĖLIS

Penkių metų kovos žvilgsniu.

Parodykite man didesnes tiesas už tas, kurias savo gyvenimu apgina Lietuvos Partizanas, ir aš nebijosiu už jas mirti, - aš tiesoje gyvensiu per amžius.

Lietuvos Partizanas.

Mes neapkenčiame krikščionybės ir krikščionių: jų patys geriausiai yra mūsų pikčiausieji priešai. Mat, jie skeibia artimo meilę ir pasigailėjimą, ir tai kaip tik yra priešinga mūsų principams. Krikščionių meilė yra revoliucijos kliūtis. Tad šalin artimo meilę! Mums reikalinga neapykantos. Gerai išmoke neapkęsti, mes nugalėsime pasaulį.

Lunačarskis.

Penki metai realaus mūsų karo prieš komunizma, realei leidžia apspręsti ir šio karo reikšmę. Tai kova būti ar ne mums ar komunizmui. Tai sprendžiama mūsų ar komunizmo nemarumas. Tai gerai regi abi kovojančias puses, dėlto šioje kovoje priversto naudoti savo visagalės priemonės.

Nemarumas, visagalis žmogaus supratimu yra dieviška esybė. Tuo būdu į šią kovą įjungta ir dievų klausimas, jų tikrumo reikalas, su mūsų ar komunizmo gyvenimu, siejama mūsų ar komunizmo dievo nemarumas.

Stalinas savo dievu pasirinkęs patrankas. Tuo jis tiki, kad komunizmo gyvenimo klausymą

išspręš brutalia jėga. Šiuo atveju turime žvelgti į tai, kas gi mūsų gyvenimą įteisins. Kadangi mes savo gyvenimo klausimą siejame su žmonijos gyvenimu, dėlto privalome suprasti, kad nenutildami nuo žmonijos gyvenimo, mes sau savo gyvenimą garantuosime.

Nūdieniu žmonijos gyvenimu yra demokratija: valdimasis be valdovu tuo gimusiais, be valdinių, kuriuos nuo to tik mirtis išlašvina. Demokratijos pagrindų gali būti ir ši tiesa: Negeisti savo artimo to, ko nenori iš jo patsai susilaukti. Kadangi šita tiesa remesi ir už nūdienę demokratiją ankščiau gimusi krikščioniškoji meilė, užtat demokratija savo pradus krikščioniškojo mokslo pagrinduse randa, savo gyvenimo kilimą sieja su krikščioniškojo mokslo plitimu. Dažno demokratija ir vadinama: Krikščioniškoji demokratija.

Kas nebijo pažvegti į Kristaus gyvenimą žemėje, tie lengvai gali suprasti, kad tai kantrumo pavyzdys žmogaus gyvenimo nemarumui pasiekti. Krikščioniškoji demokratija tik žmogaus kantrumodėka žmogaus gyvenimu ir palieka. Yra ir šiandien tautų kurios savo demokratinį gyvenimą skaičiuoja amžiais, bet apie tuos tegalima sakyti, kad tai tų tautų keliai į jų demokratinį gyvenimą. Ten gyvenimo sukurti aukštieji luomai, kurie tų tautų gyvenimą lėmė, palaipsniui turi derintis su mintimi, kad kiekvienas žmogus yra žmogumi gimęs, dėlto žmogus žmogui yra artimas, neniekinamas. Buvusieji valdinių luomai, susigyvendami su artimo sąvoka, aukštesnius luomus regi sau artimais, žmogaus gyvenimui pasiekiamais. To siekti save įgalinę, to siekdami savo ir savo tautos valdovais ir palieka, su aukštaisiais luomais susilygina.

Nesunku suprasti kad tai yra tautos kilimas į tai, kas jos aukštųjų luomų pasiekta; įgali-

nimas siekti to, ką šios tautos atskiri nariai gali pasiekti. Tai tautos praeities ir dabarties darma tokiai pat ateičiai kurti.

Savo laiku nešusieji atsakomybę už tautos gyvenimą, matydami per žmogaus gyvenimo tiesų pažinimą prie tos pareigos supratimo kylančius savus taūtiečius, savo tautos gyvenimo eiga tegali tik didžiūotis. Buvusieji valdiniai, galėdami ramiai žengti prie visų tautos narių gyvenimo bendrumo, su ta mintimi susigyvena kaip su tautos nuosavybe.

Šiuo keliu vykstantis tarp tautų susipratimas, žmonijos gyvenimą privedė prie SNO - visoms tautoms lygaus gyvenimo žemėje reikalo supratimo.

Šiai demokratijai palikti tautos - žmogaus gyvenimu, vertu pavyžūčio yra Anglija. Tai karalytė su sosto paveldėjimo teise, bet buvusią karaliaus valstybę visagalybę šiandien atstovaujantis karalius, po kiekvienų krašto parlamento rinkimų iškilmingai perduoda tai partijai, kuriai tauta per rinkimus patikėjo savo gyvenimo saugojimą. Amžiais gerbdama Anglija savo krašto žmogaus žmogui gyvenimą, žmonijai priešus demokratinio gyvenimo laikus, ji teisėtai paliko demokratiniam gyvenimui saugoti visagalybę.

Demokratijos visagalybę regi ir tie, kurie tautų gyvenimą patrankų pagalba staigiai nauja linkme paskia. Dėlto ir jie save vadina demokratais. Tautų gyvenimą, kurioms jie stoja likimo kalta, - nauja demokratija. Kadangi šitie nauji demokratai yra mūsų gyvenimo priešai, dėlto, savo gyvenimui geriau suprasti ir įvertinti, pažvelkime į juos tuo pačiu - gyvenimo - žvilgsniu.

Naujoji demokratija - komunizmas, tautų gyvenimą staiga nukreipia nauja linkme to priešastimi, kad amžių bėgyje susidariusias gyvenime neteisybes pašalinus staiga. Tai liečia ne vien materiales vertybes, betnir žmogaus

dorines savybes. Aišku pirmoje eilėje tai turi liesti tuos, kurie šias neteisybes tautai lėmė - tautos gyvenimo vadovus. Tada gyvenimui buvęs niekas, tenka padaryti visakuo, - kiek materialės vertybės, tiek ir dorinės žmogaus savybės. Pažvelkime atydziañ ir pamatysime, kad tai tautai duodamas kelias, kuriuo ji privalo savo menkystės - nieko - siekti.

Realiu šios demokratijos atstovu yra Rusija. 1917 metais žengdama ji į naują gyvenimą, su savo praeities šviesa, pasielgė kaip su prakeikimu. Tik greitai Rusija įsitikino, kad, kuo ji savo praeitį padarė. Tuo ana jos naują gyvenimą lydi, kuo nuoširdžiau pradėjo tą praeitį iš naujo gyvenimo rauti, tuo daugiau šitas rovimas pradėjo liesti naujo gyvenimo lėmėjus, - praeitimi pasirodė ir tie, kurie iš jos atėjo naujo gyvenimo lenti.

Nūdienis Rusijos gyvenimas žmogui kalba, kad tik šimtmečiais nuo kultūringo gyvenimo atsilikusi tauta, gali tokiuo barbarišku gyvenimu apsikesti. Regi jau ir Rusijai likimo kalviai, kad rusiškoji praeitis yra ir ją dabarties pagrindas, - išgarbinę praeities nieką, patys gyvenimui nieku virsta. Gelbėdami save nuo likimo tą, kuriuos prakeikė, jie pradėjo rusišką praeitį nacistiniu uolumu garbinti. Tik šitas garbinimas komunizmo gyvenimą remiamą visų šalių proletarų jėga, padarė priklausomą nuo rusiškos visagalybės; Rusija, - komunizmo pagalba siekiančią žmoniją pavergti. Žmonijos gyvenimo požiūriu regime, kad prie to priėjęs naujas demokratas - pasaulinis komunizmas, tėra rusiškasis nacizmas. Mūsų gyvenimas mums liudininku, kad neprasikaltome tuo, jog netikėjome vokiško nacizmo amžinatve - jo dievu, dėlto ir šiandien su tokiu pat Stalino dirvu tegalime skaitytis taip, kaip su neišvengiamu

lavonu - padėti žmonijai nuo jo atsikratyti. Kam lietuvių rūpi savas lietuviškas gyvenimas, tie tik šituo požiūriu gali žiūrėti ir į lietuvių bendravimą su komunizmu vergu.

Kadangi šitą lietuvišką nusistatymą komunizmas, stengiasi palaužti savo dievo pagalba, užtat lietuvis, kad galėtų sėkmingai priešintis komunizmo pastangoms, privalo klausyti savo Dievo - demokratinio mūsų gyvenimo visagalybės - įsakymų. Stiprybės šiai kovai tęsėti, privalome semtis iš praeities. Į demokratinę savo praeitį ir žvelgiame.

Pirmieji demokratinį pradžią krikščioniškojo mokslo pavydalu, ugnimi ir kalaviju sau kelią skindamiesi, į mūsų gyvenimą žengdami nešėsi vokiškieji ordentai. Praėjus daugiau kaip septiniems šimtmečiams, kai žmonija Niurnberge teisė vokiškąją prigimimą - kitų tautų gyvenimą tematant vokiečių tautai erdvę, žmonija galėjo būti liudininku, kad Lietuva visais amžiais nuo šių mirtininkų likimo savo gyvenimą išsaugojo.

Lenkai dėdamiesi mums broliais, savo malonę rodydami, krikščionybę mums kaip išmalda teikė, - sulenkėdami turėjome įrodyti lenkams broliškumą. Po penkių šimtmečių šitos lenkiško gyvenimo kultūros veikimo į mūsų gyvenimą, Lietuva į demokratinę tautų šeimą - Tautų Sąjungą - įėjo lietuviška. Antro pasaulinio karo metu, neatmokėjusi Lietuva Lenkijai už žaligovakinę klastą, gyvenimui įrodė, kad Lietuvos gyvenimu tėra demokratinė teisė.

Rusija, jėga savo teisę remdama, regėjo save mūsų gyvenimo višpačiu. Kuo savo teisę rėmė, tuo mums savino rusiškos krikščionybės gyvenimo kultūra. Kad šią kultūrą laikėme ir laikome priešinga mūsų gyvenimo kultūrai, parodo Knygnešio gadynė ir nūdienė kova. Kad taip elgiamės ne keršto sumetimais rusų

tautai, o vien demokratine žmogaus gyvenimo teise remdamiesi, liudija mūsų pasielgimas nacistinei vokiečiai organizuojant tautų legijonus karui prieš Rusiją.

Tai amžiai, kurių laiku svetimųjų į mūsų gyvenimą nešamas krikščioniško gyvenimo demokratijos pradai, turėjo mus vien svetimų irankiu padaryti. Kai svetimybų paveikti Lietuvos gyvenimo lėmėjai pradėjo tolti nuo tautos gyvenimo sau išsaugojimo, lietuvišką lietuviui gyvenimą teko išsaugoti tiems, kurie iki to laiko savo tautos gyvenimui tik tarnų pareigas ėjo. Tai beteisių padėtis, kad jie tėvų ir protėvių gyvenimą, padarytą visos šalies gyvenimo teise. Kad tų laikų lietuvis su savo praėjimi nepasielgė rusiškai, tai tegalima suprasti, jog lietuviui savo gyvenimu buvo gilus artimo meilės supratimas. Kad tų laikų visų ujamas lietuvis pasuko demokratinio žmogaus keliu – pakilti iki savęs ir savo šalies valdovo, tai tegalima priskirti lietuviškai gyvenimo kultūrai.

Kas šią kultūrą nori pamatyti, tepažiūri į mūsų senelių, sekta pasakas, mintas misles, priežodžius, patarles, jaunų dainuotas dainas, moterų ir vyrų rankų darbus. Tai šiandien yra lietuvių tautiniu menu, tai buvo ir yra Lietuvai būti lietuviška pagrindu. Kad lietuvis žmogaus kelio nepamestų, jis žmogaus gyvenimo tiesas pačiam sau išsakė R ū p i n t o j é l y - j e.

Tač lietuviškos, kultūros gyvenimo kelias, kuriuo eidamas lietuvis parsinešė Lietuvai demokratinį gyvenimą, kuriuo eidama Lietuva, įėjo į demokratišią tautų šeimą. Tik iš Rūpintojėlio laiminamos bakūžės sūnus tapęs krikščionių kunigu, lietuviui liko savas ir suprantamas būti jo avasios vadovu.

Prieš penkis metus visuotinai komunizmas mūsų šalį aplankė antru kart. Jis pareikalavo,

kad mes savo gyvenimą auklėtume jo visagalybei. Kas aukso žodžiais šito reikalavimo reikšmę galėtų išsakyti lietuviui, tuos patrankų dievas nuo Lietuvos gyvenimo atskyrė. Amžiais bylos, kad tuo laiku lietuvis nemarų balsą tik iš Rūpintojėlio išgirdo:

Kas su kalaviąja kovoja, tas nuo kalavijo žūsta!

Tik prie Rymančio parymęs lietuvis patsai sau turėjo išsiaiškinti gyvenimo tiesas. Gyvenimas iš lietuvių pareikalavo parodyti, kiek jis gyvas pačiam sau - Lietuvai savo lietuviška kultūra. Vargų artojėlis - lietuviškos žemės sūnus regėjo savo praeitį. Jį jam kalbėjo, kad ponams nuo Lietuvos gyvenimo notolus, jo protėvis, vargų ir skausmų nebojės, žmogaus kantrumu savo gyvenimo pasiekė. Dabartis tikrino, jog komunizmas ima lietuvių savo talkininku eiti su kalaviju kovoti prieš žmonijos gyvenimą, - lietuviui ir Lietuvai žūti įsako. Tik lietuviška kultūra lietuviui pasakė, kad pasišvęsdamas lietuvis aukai - kovojant už savą gyvenimą, jisai padės žmonijai parengti kryžiaus karą prieš komunizmą, tuo Lietuvai - P r i s i k ė l i m ą. Kad lietuvis savą tikėjimą norėdamas pateisinti privalo, jį remti atitinkamais darbais, tuo tikino lietuvių vergėjas - komunizmas.

Regėjo lietuvis, kad, jeigu komunizmas savo gyvenimo neremtų savo dievo pagalba - brutalia jėga, jis į demokratinį gyvenimą žiūrėtų kaip JAV, Anglija. Tada ir Rusijoje būtų parlamentas, kur su visagaliu balsu dalyvautų ir ne komunistinės grupuotės. Tada, aišku, komunizmo gyvenimas jau ne vien nuo stalininio dievo priklausytų.

To akivaizdoje lietuvis savo tikėjimą parėmė atitinkamais darbais, ko pasėkoje po penkių metų ir komunizmas regi, jog jis patsai atnešė į mūsų šalį kalaviąja, nuo kurio jo visagalybė pas mus nyksta.

Po penkių metų kovos, prieš mūsų mažos tautos švento pasiryžimo tęsėjimą, stuobriu apstulbęs patrankų milžinas. Juk tai jam daugiau negu stebūklas. Mums tai tik žmogaus gyvenimas, kuris kalba: Ką nori Dievas nubausti, tai tą įtikina, kad givuliška jėga galima žmogus nugalėti. Žmonėmis žengiamo iri šeštuosius kovos metus. Būtieji penki yra mūsų praeitis, kuri garbingai kovai tęsėti, pakankamai garbinga mums stiprybei semtis. Kovos ir tolimesniu pagrindu, palieka mums žmogaus dieviškoji - nemari - prigimtis: Galėjimas atleisti savo artimui.

Dieviška prigimtimi tai tenka laikyti dėlto, kad tuo suteikiama žmogui pasitikėjimas savo jėgomis pakilus iš paklydimų, grįžti į žmogaus gyvenimą. Situose keliu eidama žmonija gyvenimui gražino Tito ir tuo parengė komunizmą, kad jis būsimam kare sprendamas savo gyvenimo klausimą, savo visagalybę aukotų tarpusavėms piautynėms. Tik šito dėka turime givųjų eilėse ir kritusiųjų skaičiuje karžygių, kurie, kaip ir kiekvienam žmogui gali atsitikti, nuo gyvenimo buvo nuklydę, kurie, jei nebūtų galėję viltis iš mūsų atleidimo, būtų žuvę Lietuvai - galėjo ir mūsų priešų eiles sustiprinti. Atleidimas yra Visagalio malonėje, - tik jausdami savo tautos gyvenimo visagaliais, mes privesime patrankų dievų tikėjusius prieš mus atsiklaupiti.

Šita dieviškoji prigimtis telydi mūsų kovoje pirmiausia mus pačius - Partizanus. Galėkime ir po penkių metų nuovargio broliškai atleisti taremus, ar tų penkių metų kančios iššauktus palinkimus paklydimus mūsų Brolio ir mes lengvai galėsime tarpusavyje broliškais žvilgsniais dalintis, brolišku gyvenimu didžiūotis ir tikrai būsime ta uola, apie kurią mūsų šventraštis tvirtina,

kad ant jos pastatytos bažnyčios - Lietuvos gyvenimo - ir pragaro vartai nenugalės.

Gerai suprasdami nūdienės sąlygas, jų požiūriu žvelkime ir į savo artimą. Mūsų protas mums aiškiai rodo, kad kiekvienas iš tų, kuris šiandien yra komunizmo vergu, prieš tai yra buvęs žmogumi. Mes didūs būsime ne iš vardo, kai padėsime lietuviui, iki jis savomis jėgomis gali iš paklydimų pakilti, iki mūsų pagalba gali jam padėti - į žmogaus - mūsų - gyvenimą sugrįžti. Jei mūsų užmirėtas lietuvis komunizmo įtakoje pavirs beadvasiu stuburu, tada apie atleidimą kalba bus beprasmė, - apie reikalą atleisti lavonams, jokie įstatymai nekalba. Tiesa, nekantrumas ir kerštas mums nuolat kalba, kad atleidimas yra nebojimas atsargumo, budrumo. Šiuomi pavyzdžiu tebūnie komunizmas. Mokydamies neapkęsti komunistai laimėjo stūną, kuris išduoda partijai savo tėvus. Užtat šita šalis: tesiverčia vien prievartos darbu - vergija; tevaldoma tik šautuvo pagalba, - žvėrynas.

Penki metai mus gerai įtikino, kad nekantrumas ir kerštas teatima žmogui protą. Kas juo suserga, tam rojus tik tenai, kur jo nėra. Nekantrumas keršto nukamuotą nuolat veja į rojų - kur jo nėra, bet kur tik jis atbėga, ten vis save ir savo pragarą randa. Kad ir vien priešo atžvilgiu taikomas kerštas, vistiek netrunka jis tapti žmogaus įpratimu - prigimimu. Kas kerštu liepsnoja, tam priešų netrūksta, - tam nekantrumas leidžia tą kerštą ir ant savo artimo išlieti. Kuo labiau norime, kad mūsų kova lengvėtų, tuo daugiau kerštą paverskime į priešo stovyklą. Mes su kerštu pasielkime taip pat, kaip pasielgėme su alkoholiu: Lietuvos labai išguikime jį iš sąjūdžio gyvenimo.

Mūsų kova - mūsų gyvenimo klausimas, - mes ar komunizmas. Komunizmas savo visagalybės siekia per žmogaus suniekinimą, - norėdami prieš komunizmą laimėt kovą, gelbėkime lietuvių gyvenimą nuo suniekinimo. Savą, artimųjų gyvenimą apginkime nuo žmogaus menkystės, padėkime lietuviui tikėti, kad jis patsai yra gyvenimo viešpats ir mūsų gyvenimas bus žmonijos garbė.

Baudžiamos laikų lietuvis matė, kad jis yra sau gyvenimo vartas žmogus. Tuo tikėjo, to siekė, kad tikrai šventas lietuvių ryžtas jo ir pasiekiamas, apie tai kalba ir nūdienė mūsų kova, - laisvę pažinę - vergijos nepakenčiame. Gerbdami tėvus ir protėvius, mes sekime jų pavyzdžiu ir iš nūdienoės nelaisvės namų vaduodamiesi. Tiesas, kurios žmogų į žmogaus gyvenimą veda, teisingiausiai lietuviūiisako - R ū p i n t o j é l i s. Tai mums kovos vadovu tebūnie, - tai mums pergalę prieš Stalino dievą garantuoja.

— 000 —

Iškėliau, šaukdamas, rankas į dangų juodą:
- Kur tu, tėvyne, kur tu, Lietuva?
Ir kaip perpuoliau, bėgdamas per gruodą,
Atsakė man: - Aš čia - gyva.

8 8 8 8

Kaip skaismo ašaros, mirgėjo žiburėliai...
- Ar tu tenai, ar tu ten, Lietuva?
Ir iš tamsos, ir iš nakties, ir iš šešėlių
Atsiliepė: - Aš čia - gyva.

B. Braždžionis.

— oOo —

KARZYGIŲ KELIAIS

K l a j ū n a s

ZUVUSIAM

Pirmųjų jaunystės dienų kelyje
Išėjęs į vargą ir vėjus
Su meile širdyje, drąsa veiduose
Kovot už tėvynę išėjęs

Dar nematės šviesos, vien tik ilga naktis
O laisvę išvisti tikėjai,
Parnešt ją pačiam, neprašyt dovanų, -
Paklusti prabočių įdėjom,

Ach žara per toli, dar žyiesos nematyt,
Jau tu kelyje ten parpuolęs,
Ilsėkis brolau, žygi tęsim toliau, -
Negrišme be laisvės namolei.

Už darbus kilnius, už kentėtus vargus
Tėvynė globos tavo kapą
Papuoš jį dainom, atminimais dabins,
Naujų laikų didvyriu tapęs.

49.06.15.

K l a j ū n a s

TEVYNĖ SAUKIA

Pilkos Ukanotos rudenio dienos, bet būryje linksma, - susikūrusi jaukutė šeimā nepripažysta šalčio, lietaus ir nuovargio.

Spraginėdami trykšta laužo liepsnos liežuviai keistai nudažydami laisvės kovotojų veidus. Jų čia keliolika. Atrasi ir pažystamų, dar kaip kaimo merginos vadina, "šlāpnosiais" partizanauti išėjusių, tačiau jie jau nebe tokie. Vargas ir kova juos užgrūdino, o akys degdamos pasiryžimu, meile Tėvynei, įgavo naują išraišką.

Tarpe visų ir Vyta. Tiesa, jis kitaip vadinamas, bet vardas jo nepakeitė. Jis išliko toks pat, kokį matėm paskutinį kartą susitinkant su Romualdu, toks koks buvo užkeiliant paskutinį kartą sodo vartelius, kai ašarotos motinos akys lydėjo jį, vis daugiau grimstantį į nakties rūką, kai gyslota ranka laimino naująjį karžygį. Jis stovėjo toks pats; tylus, susimąstęs, draugų mylimas. Vyta visa laiką laikėsi posakio: "šiandien darbas, rytoj kalba".

Švelniai, kaip motina anais kūdikystės metais glostė šilima išvargusius veidus. Keletas naktų žygio, nuolatinis lietus gerokai nuvargino ir miegas stengėsi pergabenti šiuos keliautojus į savo - laimės karalystę. Vytaui nenoromis merkėsi blakstienos. Miegui pasidavė - užsnūdo. Padėta po gaiva kuprinė atsėjo minkščiausią pūkų pagalvę.

II

Sviedinių skeveldrų išnickotoje sodyboje Vyta susitinka su Romualdu. Karo audra kai tik praūžusi. Romualdas - senas Vyto draugas.

Dar vokiečių okupacijos metais abu jie dirbė bendrą darbą. Abu ranka rankon nešė ir platinę "Į laisvę", atsišaukimus. Abu pasiryžę buvo nenutilti, kol tėvynė vergaus. Jų jėgos pašvęstos buvo tuomet tik tam, kad jie ir visi laisvai gyventų.

Po trumpo įspudžių pasidalinimo, Vytas užklausė:

- Ką darysim Romualdai? Nauja padėtis reikalauja mūsų pradėtam darbe persiorientuoti. Okupantas išnaudos visas galimybes mums sunaikinti.

- Aš ketinu atgal į universitetą. Per daug apie mano darbą niekas nežino, tad manęs asmeniškai nekliudys.

- Kliudyti gal ir nekliudys; tikiu, kad ir manęs šiuo metu nekliudytų, bet mūsų pasižadėjimas neleidžia tai daryti. Aš manau eiti į partizanus, - ten galėsim geriausiai tęsti savo pradėtąjį darbą.

- Keistai galvoji Vytai. Nieko nepadarysi ir neatsispirsi prieš šimteriopai gausingesnį. Matau, kad mūsų darbas ankstyvesniu laiku buvo bergždžias, tad jį tęsti nėra tikslo. Be to norisi baigti studijas.

- Tai taip viltys dėtos į mus turi sužlugti? Ne. To nebus. Nenori eiti su visais kartu - eik prieš juos. Aš keliauju. Sudie. Gir-džiu Tėvynė mane šaukia ir jos šauksmui negaliu likti nepaklusnus. Tau vieną Romualdai priminsiu: "Taš laisvės nevertas, kas negina jos".

Su Romualdu atsiskiria. Ir bėga bėga pats nežinodamas kur, vis kartodamas "Tėvynė šaukia". Netikėtai susitinka su Aldona. Jis pasakoja jai apie Romualdą apie jo keistą būdą, pasakoja savo planus, kalba apie partizano gyvenimą apie laimę būti partizanu ir kad jis tuojau paliksiąs tėviškę ir ją - Al-

duotė. Aldutė jo nesupranta - pyksta, Ir kam tau reiktų išeiti klausia ji. Turbūt nemiela mano draugystė tau. Važiuok, studijuok, taip kaip Romualdas. Nejuo liksi už viską man nedėkingas. Išklausk bent šį mano prašymą. Nepalik mane.

Vytui mergaitės pasidarė gaila. Tiek daug kalbėta, tiek daug žadėta. Ir jis šiuo metu turi likti melagiu, o meluoti jis nebuvo praręs, tačiau ir šiame reikale jis pasiryžo likti tiesiu žmogumi.

- Aldut, tai ne dėl savęs darau, tai dėl visų: Partizano keliu eidamas visiems laimės jieškosiu ir ją radęs parnešiu. Jos didelę dalį skirsiu Tau. Bet Aldutė jo nesuprato ir tik tiek tepasakė: "Eik, tačiau aš Tau liksiu avetima" Taip, ir be abejojimo pasirinksiu eiti, nes girdžiu Tėvynę šaukia. Myliu ją ir Tave, bet ji pirmoje vietoje. Būti tik mums dviem laimingiems - jaunoms jėgoms permaža.

III

Vytas nūbuo. Kažin ar sapnavau - klausė pats save. Ne, tai ne sapnas, tai tikrovė, prieš ketvertą metų pragyventa tikrovė. Atsimena tikrai, kad tai viskas būta. Išsinešti iš Tėviškės vaizdai nenubluko ir nepasikeitė, tik pasikeitė ten matytieji žmonės. Tie patys žmonės, kurie vieną valandą gieda angelų giesmes, gi kitą jau spiaudosi ugnimi.

Pasikeitė ir Romualdas. Nesenai draugauta, bendrą darbūntasi. Siandien jis priešui už grašius dirba. Tik už pinigą, daugiau už nieką, - tika už pinigą pardavė save. Ir jis Vytui - nesuprantamas. Kaip galima pamilti daugiau paprastą popierį už viską, jam buvo neišku.

IV

Stovykloje svečiai. Linksmas, kuriam tenka laimė susitikti su pažįstamais. Šiandien ta laimė teko Vytui – atsilankė Aldutė. Neveltui Vyta ją sapsnavo. Ji kaip ir visuomet tokia pat meili, gera užjaučianti.

Po nemalonaus atsiskirimo, kuris taip aiškiai šiandien Vytui sapne prisiminė, jie ilgą laiką buvo nesimatę. Vyta tikrai tikėjosi Aldutei nereikalingas esąs, nors Aldutė mylėjo daugiau, kaip ankstivesniu laiku. Prieš porą metų jis užėjo pas Aldutę. Tačiau jo tikslas šiuo kartu buvo platesnis. Nežiūrint praeities reikėjo burti jėgas vienam tikslui – tautiniam darbui – tai Vyta čia ir atvedė. Verbavimas puikiai sekėsi – Aldutė sutiko, sutiko su didesniu noru ir pasiryžimu. Prabėgusieji nelaisvės metai privertė ją blaiviau apie viską galvoti. Ir tuomet susitikusi tokioje padėtyje, kaip paskutinį kartą, su Vyta, tikrai būtų jam patarusi pasirinkti partizano kelią.

Ilgesnio pasikalbėjimo metu užkliudyta buvo ir ta nelemtoji tema – praeities prisiminimai. Ji nieko daugiau nešakė tik atleisk Vytai. Sakėsi nesuprantanti koks mažas dalykas esanti dviejų laimė, palyginus ją su milijoną. Tuo Aldutė gyveno ir iki šiandien, tai yra iki atsilankimo pas Vyta.

Vyta pasakoja Aldutei keistą savo sapną. Ir tuoj pat padaro išvadą:

Sapsnavau Tave ir Romualdą. Atsilankei tu, gal ir Romualdas atvyks – sako nusišypsodamas. Aldutė nusistebi. Romualdas? – Būk ramus Vytai jis jau tavęs daugiau nelankys. Prieš savaitę gavo tėvai pranešimą, kad jis, važiuojant su kitais MVD pareigūnais likviduotas. Žmonės pasakoja, kad sužeistas iš mašinos išvirtęs ir praeis palikti gyvą. pažadėjo daug ko, kad tik išvengus mirties. Tačiau matyti maldavimai nepadėjo. Veidas būvęs baisiai

iškraipytas, matyt smarkiai kankinosi. Gal
kad būtų išlikęs gyvas, būtų pasitaisęs.
- Ach taip, Jo nėra. Ne Aldut, tokie žmonės
nereikalingi. Tikras vyras, kas jis bebūtų,
mirties nebijo, o kad Romualdas bailokas ma-
čiau tą ir anksčiau. Jis galėtų ir galėjo
būti tik našta kitiems. Pasakysiu tikrai:
gavo teisingą ir savęs vertą atpildą. Išėjo
kur pinigas, kur auksas, patogus gyvenimas,
kitų krauju laistomas ir kuriamas. Negirdėjo
jis dejonių ir ašarų, pats jose braidydamas,
nusigrįžo nuo to kelio, kuriuo eiti Tėvynė
šaukė.

1949.04.13.

MOKSLAS.

Vienam jis yra dievaitė aukšta ir nepaliesta,
kitam - gera karvutė, teteikiančioji sviesto.
Šileris.

PASIKALBĖJIMAS.

1948 m. ruduo. Kaskart vis smarkiau siau-
tėja rusai. Aukų skaičius didėja. Sesė ir
pusseserė susitikusiųs kalbasi:
- Matosi, šiemet laisvės nebus... Nuo bro-
liavimosi su partizanais šiemai teks atsisa-
kyti - gali greitai įkliūti, - sako pusseserė.
- Aš, kuo jiems sunkiau, tuo daugiau turiu
padėti. Ir be manęs nesunku jiems apseiti,
kai gera, - pusseserei atsako S e s ė.

Linus. (VL)

IŠ TARYBINIO KALĖJIMO LAISKAS TĖVAMS.

Brangūs Tėveliai rašau jums laišką. Rašau iš čia, kur šviesos saulės nematyti. Pirmoje eilėje sveikinu jus ir bučiuoju į usą. Gaila; kad aš pats negaliu paspausti jūsų tėvišką ranką. Man džiugu, kad aš kenčiu vienas ir kad jūs nieko nežinote apie mano veiklą. Laimingi, kad nežinojot- neapsunkint nei manęs nei savęs. Man čia kalėjime pasakojo apie žmonių kalbas, kad ašėjau plėsti žmonių, žudyti ir panašiai. Ne, mano kova buvo ne žudymas ir terorizavimas žmonių, bet kova už naują rytojų, už žmonių laimę. Nenukentėjo nuo mano rankos nei vienas žmogus. Mano kova buvo už tėvynę už bočių kapus. Aš jaučiau pareigą šiam darbui, nes mano gyslomis teka lietuviškas kraujas, kad čia mano tėvynė, kad ji verkia svetimų mindoma. Ašėjau didvyrių pramintu taku - mano reikalas teisingas. Žinoma tėveliai, gal ir neteks greitai pasimatyti, bet turėkim viltį, kad pasimatysim balandžio mėn. Greitai išvažiuoju į Vilnių. Gal čia ir neteks grįžti, nes nori baigti bylą. Turėjau dvi akystatas su tais žmonėmis, mane išdavė, bet ir tie atsikando. Smagu, kad mano byloje aš vienas. Tėveliai nenuliūskite, nes kiekviena kova reikalauja aukų ir jei ta kova lengvai pragyvensim, tad nemokėsim vertinti laisvės. Žinoma, aš mylėjau ir branginau gyvenimą, ir dėl to kovojau. Mylėjau žmones - lietuvius, buvau laimingas, kai jie buvo laimingi, kentėdavau, kai jie manęs nesuprasdavo. Kai įžeidžiau - tegul atleidžia, kai pradžiuginau, - te neužmiršta. Tegul mano vardas nesukelia niekam liūdesio. Tai mano likimas. Aš jūsų neužmiršiu - tai mano priesaika jums: tėveli, manyte, broliuk, švogleri, visi draugai tarp kurių buvo taip gera. Jei jums padėtų ašaros - verkite tačiau nėra reikalo. Aš gyvenu, kaip ir visi mano likimo draugai. Žinoma, tikėjau, kad gyvensiu laisvu gyvenimu, daug

dirbsiu, daug mylėsiu, daug dainuosiu ir kla-
josiu po pasaulį. Juk aš dabar tik kaip rei-
kiant subrendau. Ir rodos, tiek daig jėgų turė-
jau kūrybiniam darbui. Žinoma, jos darbas senka...
Bet neverkit tėveliai: tas tęsis neilgai.
Greit prasiblaivys dangus ir išauš gražus
skaistus rytas. Tad susitiksime vėl, kai Tėvy-
nė alsuos nauja gadynė.....

.....
Du kartu gavau "peredačius", tik žinau, kad
ne jūsų vienu jie buvo. Padėkokit ir Jiems,
kad paremia mane lietuvišku "ačiū". Atiduokit
Jiems karštus linkėjimus. Tegul jie negailestančia
tauja, nes aš nė kiek nesigailiu dirbęs, nors
teko visus "kalvarijos kalnus" pereiti. Viskas
man nebaisu ir parnešiu. Juk lietuvis kentėti
moka.

Mamyte, žinau, kad tu ašaroji. Neverk. Pri-
simink, kiek daug Lietuvos sūnų nuėjo tuo ke-
liu. Sugryšiu takeliu laistytu krauju, o ma-
myte tikėk lauk ir būk rami. Tėveli, gaila
Tavęs, nes ir Tau tikiu, nuriedėjo ne viena
ašara. Nušluostyk jas. Dabar auklėlit brolių I -
jis bus jums gyvenimo laimė, o kuomet aš grį-
siu, tuomet jau pats globosiu. Nenuleisk savo
žilos galvos, bet didžiukis išauginęs ne iš-
gamą, bet tikrą lietuvi.

Tu I, mano vienišas broli pėsilikai vienas.
Globok mano tėvelius, - prašau kaip brolių. Jei
myli mane - mylėk mano bei savo tėvus. Nenuėik
slidžiu keliu.....

.....
Už tai kad lietuvis gausiu nemažiau kaip
15 metų, bet tik juokas, kai nesėdėsiu dau-
giau kaip keturių mėnesių. Likit sveiki ir
laimingi. Bučiuokit vienas kitą ir sakykit,
kad pabučiavo jūsų sūnus Y.

Tauta, kuri nekovoja už savo laisvę,
patį save nustumia nuo tėvų sosto.

O mūs šventas lietuviškas žodi,
Ilgą naktį vergijoje kalėjęs,
Ne kaip vergas šiandien pasirodyk,
Bet kaip laisvas oavasario vėjas.

B. Braždžionis.

Svarstyklėms ir pasauliui pranašumų nestoka:
Į viršų kyla kas lengva; krinta žemėn kas
sunkoka.

Lessingas.

Jeį nori visuma tikrai pasigerėti,
mokėk daly mažiausioį tu viską pastebėti.

Goėthė.

O ž e l i s.

SESEI.

Vėsus, šaltas rudenėlis
Štai jau atslenka pas mus.
Neliūdėki, seserėle,
Kad negrižtu į namus!

Nebečiulba paukštužėliai,-
Jie išskrido į dausas.-
Bet ateiki tu dar vėliai
Per miškų šaltas rasas.

1949. 09.1.

Tarytūm kažką sunkaus nusimetė atsidusdamas Artojėlis. Svečiu mane sodina, kad gegužės vakaro tyloje abu parymotume.

- - - - -

... taigi, Pasikvietė dar amžina jam atilsį Leninas Staliną ir sako:

- Varykim žmones į kolchozus!...

- Tėve, nieko nebus! Užsimuš ten suvaryti! - išsigandęs sako Stalinas.

Pasišaukė tada Leninas partijos žmones, įsakė jiems nueiti į dangelio miestų turgus ir ten nupirkti po vištą, parnešti jas jam. Partija savo vado įsakymą išpildė, ir, Leninui ir Stalinui susėdus į aukštus krėslus, į kambarį suleido vištas. Prieš vadų akių anos mušasi, pešasi, ir ermiderį kelia ir triukšmauja, o Leninas su Stalinu juokiasi, - juokiasi - abu patenkinti. Paskui Leninas liepė vištas nupešti ir atidaryti langus. Buvo šalta žiema, tai greitai kambarys atšalo kaip nabašnikas. Nupeštas vištas Leninas vėl įsakė paleisti.

- Kur...kur...kur...taip gailiai kurkia, ir, kad gi tu kur, kad gi meiliai viena prie kitos spaudžiasi, kad gi gražiai viena prie kitos glaudžiasi, kad Stalinas su Leninu ko iš savo aukštų krėslų neišviršta, ko iš ten neišgriūna besijuokdami.

- Na! - pagaliau sako Leninas.

- Tėve, aišku kaip diena! - usą raitydamas atsijuokia kiek lenda iš naujo atradimo Stalinas.

- Ir dabar...šaukia, rėkia, kad per penkis metus reikia pavyti Amerimą... Ir kam gi per penkis, - kad gi visai lengva ir per tris dienas tai padaryti. Pirmą dieną nueinam ir prisiplešiam karnų, per antą - prisipinam vyžų, o trečią ir išeinam vytis...

- Tito apie Staliną pasakė, ką kam Dievas nori nubausti, tai tam pirmiau protą atima, - išipinu ir aš į pokalbį.

- Aho!...Kas su protu, tas ir Dievui sunku nubausti...

Man, ar sau, o gal auštančiam pavasario rytui Artojėlis sako... Taip. Ir man, ir sau, ir žmogaus gyvėhimo pavasariui Artojėlis kalba...

Užrašė VilkJuoša.

_o_o_o_o_o_o_

V i l i j a.

"

" "

Ar matei, kaip neša skausmą debesėliai,
Juodo liūdesio jie lig kraštų pilni.
Virš Neries baltasai mėnuo pasikėlė
Ir užmigo jau pavargusi vilnis.

Neliūdėk brolau, kad žvaigždės žemėn byra,
Jų ir taip daug mūsų džiaugsmui pasiliks.
Verkia, užauja pakalnėj aukštos girios,
Žemėj meldžiasi juoda naktis, gili.

Tegul bėga juodos dienos, tegul plaukia
Mūsų gi - nenusinešt kartu tolyn
Ant pasvirušių klevų, ant lygaus lauko
Tuoj vėsi, vėsi, rasa tyliai nulis.

Tu matai, kaip ten nuskriejo debesėliai,
O jie buvo juodo liūdesio pilni
Mėnesienoj smaudžia vandenys ir (vėjas?)
Ir sapnuoja jau nurimusi vilnis

Ž i e ž u l a.

TEVYNEI ŠAUKIANT

(Penkių metų žiežirbos).

Metai pirmi.

Žydais į duobes neisime.
Tautos nusistatymas.

Tik aušo. Tik ką žmonės rengėsi atsipagirioti iš po vakarykščių atleidų ir eit prasi-kult rugių sėklai, kai mes pradėjome naikinti specialia tam reikalui iš apskrities prisiųstą batalijoną, — neprrašyti užsiprašė iš mūsų sau ugnies krikšto. Nešasi mieščionys per dvaro kopūstus griūdami, o jų skudarliai tik lapatuoja, tik vėpsi. Pasišokėdėmos nuo kotų kopūstų galvos su jų galvomis lyginasi, — nepratę dar kovoje, tai mūsų kulkosvaidžiai vis ima peržemai — tik kopūstų galvas kerta. Mes valgyt tada turėjom kiek reikiant, tai jų pavyt ir negalėjome, — grįžome karo reikmenimis apsunkę ir nutarėm palaukti kontrapuolimo.

Svečius navijus, andarokus pasikasojusios, raudonom blauzdom pas mus atžaubavo bobos. — Vai, Jėzau! Dievuliukau! Nevýdonai jūs! — paleido gerkles kaip girtas ruskis armoniką ir rékia, visus šventus į pagalbą šgukiasi. — Nuo karo trobelės paliko, tai dabar jau jas sudegins, — ant galo pagaliau užsirauđojo.

Pradėjome su jomis ir šiaip ir taip tartis, pasiūlėm gražiuoju derėtis, o jos to ir telaukusios:

— Kūmos!... Šluotomis šitiems piemenim piená nuo lūpų nušluostykim! Matai gi, paršai, valdžią nugriaut prasimanė! Kur gi girdėta!...

Na, kaip sau nenorite, bet ant greitosios

su visais mums nenumatytais klausimais apsis-
presti buvo nelengva. Kas svarbiausia — pirmi
žingsniai kovos, — čia prestižo klausimas ant
kortos pastatytas. Visgi, laimėjo iš mūsų pu-
sės nusileidimas: su bobom kariauti atsisak-
kėm, — pasitraukėm į pakrūmes ir užėmėm ne-
utralias pozicijas.

Dabar atsirado ir vyrai. Bobų ir jie pasi-
saugodami, kūno ir dvasios sustiprinimą atsi-
nešė paslapčiomis. Iš jų sužinome, kad apy-
aušriu su vyriausybės garbė atsisveikino kai-
myninio valsčiaus galva ir tai, kad kito kai-
myninio valsčiaus vyriausybininkai per daug
jau įsismagino džiugauti, — susilaukę batali-
jono į pagalbą, raudoniesiems į armiją sava-
norus renka ir į miškus liūdami. Sulaukę nak-
ties šitą džiaugsmą sudrebinam iš pat jo pa-
matų ir tuo — sekančią dieną girdime: Pėsčio-
mis gražintus į apskritį batalijonininkus, jų
valdžia ima ir į kalėjimą sodina. O teismas,
irgi jų, ant greitųjų juos ir nuteisia, — ka-
dangi jų tėvynėi šaukiant jie ją išdavė pirmą
kartą, tai, pasigallėjus, juos jų tėvynės sau-
gotojai tepasūdė aštuonis metus sunkiųjų dar-
bų. Į batalijonininkų vietą siunčiama kariuo-
menė.

— Kas vergia — tas ir engia, — šypsomės. Tą
pačią naktį raunamės jau iš mums padovanoto
kariško aprūpinimo.

— Vanka, ty! — nemitė, iš Krymo pėsčiomis atė-
jė, prie mūsų draugais kalbinasi.

— Da, ja! — atsakai anam ir dar į tą pusę iš
automato pagroji,

Tada Vankos tyli.

Kai atėjo diena su visa savo šviesa, tada
pasirodė ir Vankos ką gali: važinėjasi po ari-
mus amerikoniškomis, kaip ponai mašinosė supa —
si ir, kad gi jau atsisėdo, tai kiek tik jiems
gana.

Neveltui: da vyrus, kurie dar nežinojo, kad

ruskiams pamačius reikia nuo jų bėgti, arba prieš juos kovoti, pasigavę nusivežė į vėlečių. Vėliau iš tų vyrų giminės gavo laiškus, kuriuose rašė, kad jei jų giminės dar Dievą myli, tai, vardan artimo meilės, teatsiunčia jiems maistą į drausmės batalijoną.

Nuo šito laiko, kariuomenės daliniams nuolat keičiantis, prasidėjo mūsų džiauksmingas įjungimas į tarybinių tautų brolišką šeimą. Mes irgi nuo šio laiko, pradėjome normalų tarabinamos šalies žmogaus gyvenimą. Netrukus sužinojome ir tai, kad vienas iš batalijonininkų pakrikštytas savo mamai pasakojasi: - Taigi davė! Vijo kaip šunis. Žinai mamyt, kad gal ir pasiūtusių šunų žmonės taip nepuola, kaip mus nušveitė. - O į kalėjimą sėsti išeidamas ir tai pasakė: - Mamyt, kol gyvas žmogum būsiu, jokia jėga manęs į batalijonininkus negražins.

- Atleisk jiems, Viešpatie, nes jos nežinojo ką darę! - tai girdėdamas pagalvoju apie bobas.

Metai nauji.   Maišos maldos su keiksmais
Tautos Pranašas.

Su Naujais metais atsirado ir žiema. Ne vienam iš mūsų ji daugiau kai ką nugnaibė, negu ausis ir nagus, bet kautynėms sąlygų nesirenkam, - kai tik visuomeninio turto kolektivizatoriai ant mūsų stovyklaujančių užsiveria, tai jau kuris nors iš jų ir gieda: - Broliukai, manęs tai jau nešaukit! Tik vakar išpažinties būvau. Mane tėvas už bekoną į skrebus užrašė, tik nuo kariuomenės gelbėdamas...

Trečia diena ulbaunam į savo pusę ruskiams, - vieną iš musiškių dalinių baigia užgult majoras. Papuolė: per vieną dieną visoje savo

didybėje nužabavo net trijų valsčių kolchozų tvėrėjai. Kadangi valdžia unoro pamest negali, tai ir praskydo: majorui vijus vienus, dabar, pasidalinus į leitenantus valdžia vejasi trejus.

Apskrities valdžia tuoj susipranta, dėlto prieš liaudį apšaukia vietinius, kad Lietuvoja kolchozai yra anų išsigalvojimas. Iki kas nors nubaus kaltus, abi pusės lyg pasitarusios pasitraukia į savus įsitvirtinimus. Pertraukos laiku tarp valdžia pasiskelbusių ir tas pareigas einančių, prasideda diplomatiniai sąlyčiai, aišku, be vyriausybės žinios. Ar tik ne šitos vyriausybės įsakimu, apskrities valdžia į raudonligę belinkstantiems nutarė padėti visu savo svoriu. Padėjo — ar penkintiktai parsinešė savo galvas. Visi kiti sunkvežimiais ir poriniais į namus susigrąžinti tikrai raudoni, užtai jų draugus pradėjo plėmais mėtyti.

Dabar mano mieli, prasidėjo tikra emidelio rėmybė. Visai jau liko panašų, kad skrebynas eis į miškus, o partizanai nuo banditų iš miestelių gins Lietuvą. Tik tuo laiku ant visų kaip nebaigtas prisipildyt maišas užsiraukė žinia:

— Karas pasibaigė!...

— Po dviejų savaitių ruėkiai iš Lietuvos išsikrausto! — lyg iš to ne visai pilno maišo su šita žinia pradėjo listi "partizanai", — tėvynei šaukiant jai vaikai su pagalba pavėluot bijo. Ir, kaip pavasarį, visi pašaliai sugrojo:

— Po dviejų... po dviejų... 15... 25..., $\frac{8}{}$ ir taip be perstogės, amžinai turavojant:

— Ruskiai! — kaip akis išdege bėgdami per kainus šaukia vaikai.

— Ruskiai! — aiktely klėtyj ir pakluonėm nudanda.

— Ruskiai! — į slėptuvę jas turintieji įsmukę savus nubaltina.

- Ar iš peklos jų čia tiek ir imasi! -
įvairių spalvų lankeliais kepurėtus sekdami
stebisi partizanai.

Keameras - pilkasis maras Lietuvą siau-
bia. Pokari lietuvių kulkosvaidžiais sveiki-
na. Nuolat permirkęs dangus, bet jaunos tau-
tos karščių kraujo nuplauti negali. Tėn,
prie degančio namo nušautas žilagalvis tė-
vas, - jis žaliailankiams įtartinu rodėsi.
Prie pradalgio užsnūdęs amžinu miegu užmie-
ga nuo raudonsiūlio vankos, - jei dieną mie-
ga, tai nakti "banditavo".

- Tau, Motina, savo skausmą pavedu!... -
drebančia ranka Motulė gėlių puokštę prie
Marijos altoriaus padėjusi karčią ašarą nu-
ryja. Tik ji viena pažino vienturčio auką,
kuris einantiems į bažnyčią nuo miestelio
grindinio kalbėjo, - Marijos žemę gyniau! -
ir, kad pažinusi sūnų, tik sau vienai ji
tai pasakyti galėjo.

Ašarom apsipyklus moteriškė nuo raudonos
tribūnos amžinu motinos kerštu grūmoja jos
sūnaus gyvenimą suedusiems.

- Jis didvyriu žuvo Berlyną vaduodamas! -
sūnaus madalį leitenantas motinai sekdamas
didžiu balsu kalba, tuo suteikęs moteriškai
pasididževimą, jos ašaras nušluosto.

Ne, bobule, čia tau jau nebe devintinis:
pirmutinis iš visų kooperatyvo vedėjas. Či-
kas baigia prisivyti girtutėli partizaną, -
medalis už tai jam kaip gyvas jam akyse žai-
buoja... Pirmutinis grįžęs jisai lavono iš-
troškusius guodžia:

-Ko jam partizanas!... girtas... pagoit!....
Jam kai pakilo, tai joda joda... Aš pir-
mutinis iš visų bėgt, anam man vyt. Aš jam
vingį vingį, anie man capt, capt ir niu, aš
jam ir pabėgo. Uu... doigiau miestelį ir aš
gins... Bet jam partizanų goidyt - aš jam

doigioi neis... Icikėli trečion dienon dar vienas parsekė, kiti-visi aštuoniolika - tūpė kaip sena pirtis.

Kad gi tai būtų pirmas ar paskutinis šitas nutūpimas. Kiek nespėjo skrebai nuo žvyrdubėse palaidotų partizanų kapų plėšyti vainikus, tiek nebespėja draugų su bažnytine procesija apkasti. Kad visuotina panika nekiltų, kad taip bažnyčios būtinumo žmogui netvirtinūs, galiausiai savųjų rankomis draugų lavonus į liūnus neria.

Apgula ruskiai miškus. Iš kuklosvaidžių šaudė, iš minosvaidžių pliekia, tada galutinai "įbaidytus" partizanus per garsekalbius graudena iš šių tankmynų išlikti. Negi anie sventa dvasia gyventų! Kaip iš visur, taip ir iš čia, atvirus kelius išeiti randa.

- Tai kur gi dabar jie! - plačiai lūpas atmetę, rusai į tuščius miškus vėpso.

?! - vietiniai į kuprą mesdamiesi baltomis dairosi.

Ne. Tokio džiaugsmingo mažos tėvynės prisijungimo prie didžiosios motinos ir kiekiausias protas pervirškinti negali, - vienintelė išeitis: valdžia visiems prasikaltėliams paskelbia amnestiją - registraciją.

- Kad tave perkūnėlis! - iš džiaugsmo gaidžiukais pragydo tarkininkai. Tik, kad jų džiaugsmo nepaleistų vėjais tie, su kuriais prie progos už viską atsiskaitė, nuo to apsidrausdami registruojasi skrebais.

- Ačiū Dievui! iškentėjom! - atsidusė manyčių cukerkytės iš urvelių su piernikėliais išlįsdami registruotis, - tėvų jiems užpiktose tarnybose.

Registracija palenkė ir tuos, kurie ne vien savo galvą ant pečių nešiojo. Prieš kietą gyvenimo riešutą nusileisdami tarė:

- Te gi anos garbėje vaikai užauga!...

Šito akyvaizdoje, šautuvų buožėmis ant

žmonių galvų pasiramšėdiodami, valdžios pareigūnai pradėjo rinkti parašus, kad vieninteliu dabar Lietuvoje patrijotu bepalikęs Stalinas, kad jam tenka nepaprasta atsakomybė: visų paklydėlių likimui vairuoti. - Anas prieš rugėpiūtę masiniu lietuvių trėmimu į Sibirą ir susigundo.

- Tiek! - valsčių pondraugiai su sunkvežimiais iš medžioklės grįžusius puola.

- Tiek! - anie piktai atsikerta, - Kas pajėgė, tie pas partizanus pabėgo, - vaikus rikdydami, senus marindami, su grobiu į geležinkelių stotis pasuka.

- Pasigailėki, Lietuva! - ant miestelio turgaus užrauda Cvirka. - Negirdėta valdžios malonė! Paskutinė proga - naudokitės ja! - lygiai kaip senovinis muilo reklamuotojas į savo pusę mitingą nusuka, - kaip tikras lietuvis šaukia - lietuvi! Keisk savo būvį!... Registruokis!... Tegivuoja Stalinas!...

Taip paskalinęs, ašaras nubraukia ir, dar NKVDistams tebeplojant į jų mašiną skuba, kad gerai su saule spėjus į apskrities miestą nakvynėi, - prie tarybinės santvarkos nepriaugusių po trėmimų miškai dar papildėjo - su šviesa pro juos prasmukti saugiau. Valsčiaus miestely šiandien apsinakvot iš svečių tegali rizikuoti nebent tas, kurio galvoj dar ne visi šulai suklypę.

- - -

- Kas naujo laikraščiuos?

- Graikai komunistams antausius skaldo...

- Ačiū Dievui ir už tai. Pagyvensim, vyrai, žmonėmis ir būkime tikri, talką patelksime.

- Tavo pietūs! - nubudusiam partizanui vadas puodelį pieno tiesia.

- Pavalgai, pamiegi, o pailsėt žmogui ir nėra kada! - "piktai" niaržga ir vadui šnipšteri, - ligoniui atiduok, aš vakare gardžiau pa-

valgysiu...

Į rudeni nesavu balsu sukaikia šunės, - skrebai juos šakėmis bado, - nauja valdžia naujiems valdžios pareigūnams, ant šitų kurtokų kailio, tarybinio piliečio tardymo meną įsavina.

- Dvi poros batų padžiautos! Kieno? - leitenantas šeimininką puola.

- Mano...

- Tu apsiavęs!... Degt klojimą!...

... tėvo ir sūnaus lavonai ant miestelio grindinio guli, Greta jų ir tu, kuriuoš nuo prasikaltimo žmogaus gyvenimui lietuvis saugojo... Laike susišaudymo šeima spėjo pabėgti... Skrebai dalinasi nužudyto turtu, skrebu bobos ritiniukus audeklų pasigrobusios, skuba pas siuvėjas puošti..., - naujų laikų ponai!...

... į miestus slėptis!... Į kitas apskrėtis išnerti... Maskuotis, nes kitaip žūsime... - Su rudenio rūgisiu lietuvių gundymai raugia.

- Brolį skausmo ašarai nušluostyti!... - jautna ranka Tautos Dūkros ryšulėlį siuvinėtų, nosinių tiesia.

- Sese!... tavo Tėvas... Brolis... penkta diena ant miestelio grindinio guli apdega...

- Tu mano Tėvas... tu mano Brolis... Anie Tėvynei šaukiant išėjo pas Viešpatį mūs žygiams palaimos išmelsti... Aš į Tėvo ir Brolio vietą stoju!...

Atleisk jai, Viešpatie!... Ji per savo jaunystę nemato, kad antru kart šioj žemėj jaunu pavasariu niekas nežydi... Jos laukia 25 metai kalėjimo, - Jiprisiekia Lietuvai dūkros gyvenimą - Tautos Aukurui Vaidilutės Nemarumą.

__o_o_o__

((((((((((((

))))))))))))

T A R K A

((((((((

- Heil Hitler!...

- Nationalsocialistų partijos vadovaujama, didžiojo pergale švęsdama, saukia gryniausios rasės tauta...

...Bolševikų partijos vadovaujama, didžiojo Stalino vedama, tarybinė liaudis sukūrė pačia pažangiausią pasaulyje visuomeninę ir valstybinę santvarką, pačia pažangiausią kultūrą...,- 49.4.10. praneša "Tiesa".

MVD

Draugui Stalinui pražuvo pypkė. Ta proga pasinaudojusi MVD, suėmė 300 draugų. Pypkei atsiradus Stalinas pranešė, kad draugai galima paleisti.

- Negalima!- užprotestavo MVD,- 299 kaltais jau prisipažino! - paaiškina.

Sūnėnas.

- oOo -

Tiesiai į akį...

Pas Ukinką apsilanko istribitelių būrys, jame yra ir žydėlis. Žydėlis tuoj užveda po-

kalbį apie "banditus".

- Ui, kad aš anam pamatyčiau banditą, aš anam šoičiau tiesiai į aką!

- O ką tu darytum, jei tau šautų atgal? - klausia jo Ukininkas.

- Ui...ką aš anam daroj!...- stebisi Žydėlis.

Po kiek laiko Žydėlis vėl pas Ukininką apsilanko ir papasakoja apie susidūrimą su dviem partizanais, kurie buvo užėję ant jų surengtų pasaly. Ukininkas klausia:

- Ar jūs jų nenušovėte?

- Ui, ar doig gali zuikį ant lauko pagoit!...
Ans anam sušovė - rūko ir nurūko per loikas.

Užrašė Sūnėnas. (SL)

A. valsčiaus garnizono viršininkas su 18 skribų išsirengė į partizanų medžioklę. Y kaime užčiupo du partizanus bemaistaujančius skrebai su leitenanto šunimi partizanus nušivijo, leitenantas paliko kaime. Po geros valandos, skrebams grįžus, jų vyresnysis raportuoja:

- Partizanai nušovė šunį!

- Mat..mat!...Verčiau jus visus aštuonioliką lietuviškų šunų būtų pakloję... Svo-lačiai!

(RIL! 1948 m. vasara)

44 metų rudenį į Ukininko cukrinius runkelius rusas suginė fronto karves. Ukininkas dar mano gyventi, dėlto graudena piemenį:

- Juk tu ne vien man nuostolius darai, bet ir valstybei...

Pakraipė rusas galvą ir sako:

- Argi tu nematai, kad mes du šimtai milijonų einam griaudami, o tu dar nori, statyti...

užrašė Linas. (VL)

((((((((((( ))))))))))

T U R I N Y S.

1. K e l e i v i s Tėvynė mano!.....	1
2. Ė g l i s Sesei.....	2
3. V y t e n i s (eilėraštis).....	3
4. O ž e l i s Žuvusiems.....	4
5. L a u k š n e l i s Rūpintojėlis.....	5
6. B r a ž d ž i o n i s ištrauka iš eilė-14 raščio...	
7. K l a j ū n a s Žuvusiam.....	15
8. K l a j ū n a s Tėvynė šaukia.....	16
9. L i n a s Pasikalbėjimas.....	20
10. Y I š tarybinio kalėjimo laiškas tėvams.	21
11. O ž e l i s Sesei.....	23
12. V i l k j u o š a I š užrašų.....	24
13. V i l i j a (eilėraštis).....	25
14. Ž i e ž u l a Tėvynei šaukiant.....	26
15. T a r k a.....	34
16. T u r i n y s.....	36

